

Målnummer:	T241-81	Avdelning:
Domsnummer:	DT11-84	
Avgörandedatum:	1984-04-12	
Rubrik:	Fråga huruvida köpare av begagnad bil ägt häva köpet enligt konsumentköplagen på grund av att bilens motor varit försliten.	
Lagrum:	5 § konsumentköplagen (1973:877)	
Rättsfall:		

REFERAT

I.L. förde efter ansökan om stämning å T.K. vid Uppsala TR den talan som framgår av TR:ns dom.

TR:n (rådmännen Paulsen Litzner och Nordström) anförde i dom d 28 jan 1980: Yrkanden m m. I.L. har efter stämning yrkat åläggande för T.K. att betala henne 7 600 kr mot att han återfår bilen CWH 340. Hon har anfört: Den 3 april 1979 köpte hon av T.K., vilken yrkesmässigt handlar med bilar, en Volvo 145 av 1969 års modell med registreringsnummer CWH 340 för 7 600 kr. Vid affären företrädde hon av sin son S.L.. Enligt överenskommelse monterades d 5 april på T.K:s verkstad viss extrautrustning på bilen. Då S.L. körde därifrån hörde han missljud från motorn. Samtidigt lade han märke till att motorn kokade. Han återvände omedelbart till verkstaden och påtalade felen. T.K. hänvisade till att bilen var såld utan garanti och att man inte kan vänta sig alltför mycket av en bil i den prisklass, som det var fråga om. Han erbjöd sig dock att reparera bilen om S.L. betalade materialet och halva arbetskostnaden. S.L. gick inte med på erbjudandet utan begärde att köpet skulle gå tillbaka. Förutsättningen vid köpet hade nämligen varit att bilen inte skulle vara behäftad med sådana fel att den inte kunde framföras. De kunde inte komma överens i saken. S.L. lät därför Motormännens Riksförbund testa bilen. Det konstaterades vid testen, som utfördes d 18 april, att fjärde cylinderns kolv och kolvringar var skadade, att kompressionstrycket i fjärde cylindern var 9,5 kp/cm² - vilket är ett onormalt lågt värde - och att kylarblocket läckte. De angivna felen, som förelåg vid köpet, var inte av ringa betydelse, vilket framgår av att bilens värde efter det felet visat sig beräknas till endast 1 500 kr. I.L. har därför rätt att häva köpet.

T.K. har bestritt käromålet under motivering att bilen inte hade de angivna felen vid försäljningen och har anfört: S.L. framställde ingen anmärkning på bilen d 5 april. Det är oriktigt att denne återvände till verkstaden sedan extrautrustningen monterades på bilen. Det var först omkring d 10 april som S.L. påtalade att det kom missljud från motorn och att den kokade. Dessa fel måste ha uppkommit efter försäljningen och orsakats av att S.L. kört bilen utan vatten i kylaren. - T.K. köpte bilen i början av jan 1979. Vid besiktningar d 19 och 25 jan hos Svensk Bilprovning riktades ej någon anmärkning mot bilen på något som kunde ha samband med nu angivna fel. T.K. vitsordar, att dessa fel i sig är hävningsgrundande.

Vittnesförhör har i målet hållits, på I.L:s begäran med S.L. och J.W., samt på T.K:s begäran med M.W. och R.M..

Domskäl. T.K. har bl a uppgivit: Han har en verkstad vid Röbo utefter E4 norr om Uppsala. I början av jan 1979 köpte han en Volvo 145 av 1969 års modell för 3 000 kr. Före köpet prövades cylindrarnas kompressionstryck, som befanns normalt. Bilen var dock behäftad med några mindre fel som T.K. avsåg att reparera. Han lät först - besiktiga bilen för att få fastställt vad Svensk Bilprovning krävde för åtgärder. Bilen besiktigades d 19 jan, varvid fem mindre fel påtalades. Anmärkningarna gällde varken motor eller kylare. T.K. reparerade felen och lät bilen ånyo besiktigas d 25 jan. Den gick då igenom utan anmärkningar. Bilen - hade vid denna tidpunkt gått 16 252 mil. Någon vecka

senare sålde han bilen till W. för 7 000 kr. W. återkom emellertid - efter ytterligare en vecka och önskade att köpet- skulle gå åter, eftersom han fått ekonomiska problem. T.K. köpte tillbaka bilen för 6 500 kr. Bilen brukades därefter vid olika tillfällen av såväl honom själv som M., vilken arbetade åt honom. Samtidigt annonserades att bilen var till salu. Bilen var vid denna tid nybesiktigad, skattad och i fullt körbart skick. Det var flera spekulanter som provkörde bilen utan att framställa några anmärkningar. Den 3 april 1979 fick han besök av S.L., som ville köpa en bil. S.L. hade sällskap med två andra män. T.K. visade honom Volvon som nu gått ca 16 400 mil. S.L. blev intresserad och provkörde bilen några timmar. När S.L. återkom, förklarade han sig nöjd och ville köpa bilen. T.K. begärde och fick 7 600 kr. I detta pris ingick viss extra utrustning, som skulle monteras några dagar senare, d 5 april, vilket också skedde. Omkring en vecka efter försäljningen återkom S.L. och klagade på missljud från motorn och anmärkte på att motorn "kokade". T.K. kunde själv konstatera detta. S.L. ville häva köpet eller få bilen reparerad på T.K:s bekostnad. T.K. kunde inte acceptera detta. Han erbjöd sig i stället att renovera bilen, om S.L. betalade materialet och halva arbetskostnaden, eller att lämna en annan bil i utbyte mot den gamla. S.L. gick emellertid inte med på något av förslagen utan vidhöll sina krav. T.K. upplyste S.L. om risken för omfattande skador om han fortsatte att köra bilen i det skick den nu befann sig. S.L. brydde sig inte om detta utan åkte från verkstaden i hög fart. Det rykte från motorn och den förde ett kraftigt oväsen. T.K. är säker på att S.L. själv orsakat skadorna genom att han kört bilen efter det motorn överhettats.

S.L. har uppgivit: Han hade uppdrag från sin mor att köpa en bil för hennes räkning. Någon dag före d 3 april 1979 besökte han T.K. och provkörde då en Volvo 145 av 1969 års modell, som gått ca 16 400 mil. Han åkte till OK:s bensinstation på Svartbäcksgatan tillsammans med två kamrater för att undersöka bilen. Han lånade bilen omkring 15 minuter. Då han ej hittade några fel och var nöjd med bilen bestämde han sig för den. Den 3 april gjordes affären upp och han betalade 7 600 kr kontant. I detta pris ingick även viss extrautrustning, som monterades d 5 april mellan kl 9 och 13. Senare samma dag - vid Löten - noterade han att det kom missljud från motorn som "kokade" och rykte, och att kylaren läckte. Fram till denna tidpunkt hade han endast kört totalt ca 50 km och bilens hastighet hade aldrig överstigit 90 km/tim. När han märkte att motorn var för varm, stannade han genast bilen och stängde av motorn för att låta den svalna. Han fortsatte därefter direkt till T.K:s verkstad, dit han kom mellan kl 16 och 17. Sträckan var 1,5 km. Han träffade T.K. och påtalade de fel han upptäckt. T.K. erbjöd sig att reparera bilen om S.L. betalade materialet och halva arbetskostnaden. S.L. gick inte med på detta utan ville häva köpet eller låta T.K. bekosta reparationen av bilen. Då någon överenskommelse inte kunde träffas åkte han direkt till hemmet i Gränby och använde därefter inte bilen i det skick den då befann sig. Den 6 april kontaktade han TR:n och fick rådet att vända sig till Upplands Motor, vilket han gjorde. Där fick han beskedet att motorn var utsliten och att han måste byta den. Någon undersökning ville man emellertid inte göra på grund av jäv. Han tog därefter kontakt med Motormännens Riksförbund som besiktigade bilen d 18 april. Efter besiktningen visade han T.K. testprotokollet. T.K. förklarade då att han inte litade på förbundets tester.

W har berättat: Han har lång erfarenhet av bilar och har varit i bilbranschen sedan 1951, de senaste fyra åren som besiktningsman hos Motormännens Riksförbund. Vid genomgången av bilen framkom följande. Motorn var hårt sliten. Kompressionsprovet tydde på att allt inte var som det skulle. Det visade sig att kylaren läckte från övre röret. Eftersom tändstiftet var oljigt drog han slutsatsen att kolvringarna var skadade. Med hjälp av en kikare som han stack ner i cylindern kunde han se att en bit av kolvtoppen var borta och att det var olja i cylinderloppet. Av detta drog han slutsatsen att den övre kolvringen hade brustit. Felet kan knappast ha uppstått genom att motorn kokat eftersom kolvarna i sådant fall skulle ha skurit. Det är vanligt att kolvringar går sönder när förslitningen fortskridit tillräckligt långt. Även om kolvringar är slitna fungerar en motor hyggligt men då en sådan ring brister börjar motorn omedelbart att krångla. Ett kraftigt kortvarigt knackljud kan uppstå samtidigt. Trots skadan går det dock att köra motorn en kortare sträcka utan att följdskador behöver uppstå. Att kompressionsprovet för fjärde cylindern inte visade sämre tryck än vad fallet var, kan bero på att olja trängt ut och lagt sig som ett lock mellan topplock och kolv. Bilen var i sämre skick än vad man genomsnittligen kunde räkna med. Man kan acceptera en 10-procentig avvikelse mellan de olika cylindrarnas kompressionstryck. Avvikelsen i detta fall uppgick dock till ca 25 procent.

M har uppgivit: Han brukar ibland hjälpa T.K. med vissa arbeten i dennes verkstad. I början av 1979 fick han låna den aktuella bilen eftersom hans egen bil var trasig. Han använde den även för att transportera arbetsmaterial och var bl a i Norrtälje. Bilen var i mycket gott skick och väl värd det pris T.K. begärde. M. var närvarande då S.L. provkörde bilen. S.L. var borta en till två timmar. M. var också närvarande då S.L. några dagar senare kom tillbaka och skulle ha vissa saker monterade på bilen. M. arbetade hela den dagen och är därför säker på att S.L. inte återvände senare samma dag. Ungefär en vecka efter dagen för köpet återkom S.L. och ville få vissa reparationer gjorda pga att motorn kokade och gav missljud ifrån sig. Han berättade samtidigt att han varit i Stockholm när vattnet i kylaren börjat koka. Då T.K. inte ville gå med på S.L:s förslag körde denne från platsen med full gas varvid motorn kokade.

W har berättat: Han köpte bilen i slutet av jan eller början av febr 1979 för 7 000 kr. Bilens pris var normalt med hänsyn till märke, ålder och körsträcka. Det visade sig emellertid att han av ekonomiska skäl inte kunde behålla bilen. T.K. gick därför med på att köpa tillbaks bilen för 6 500 kr. W. hade bilen en eller en och en halv vecka och körde ungefär 30 mil med den. När han återlämnade bilen var den i samma skick som när han köpte den.

I.L. har åberopat värdeutlåtande d 19 april 1979 av tekniska avdelningen hos Motormännens Riksförbund, varav framgår att bilens försäljningsvärde i oreparerat skick beräknats till 1 500 kr.

I målet är ostridigt att de fel som I.L. angett och som Widegren konstaterat vid sin genomgång av bilen är av sådan art att I.L. på grund härav haft rätt att häva köpet om felen förelegat vid köpetillfället. Det är även ostridigt att I.L. begärt hävning på grund av felen. Beträffande orsaken till felen och tidpunkten för hävningen föreligger emellertid motstridiga uppgifter mellan parterna.

S.L. har i sitt vittnesmål uppgivit att motorn börjat koka och avge missljud efter det att han d 5 april fått viss extrautrustning monterad på bilen och därefter kört en kortare sträcka, samt att han omedelbart låtit motorn svalna och därpå återvänt till verkstaden - en sträcka på 1,5 km - och begärt att köpet skulle hävas.

Genom vittnesförhøret med Widegren finner TR:n utrett, att en cylinderring brustit till följd av att motorn varit hårt nedsliten samt att detta ej föranletts av överhettning av motorn. TR:n finner vidare ej anledning ifrågasätta S.L:s uppgift att han redan d 5 april påtalade felen och begärde att köpet skulle hävas. Det måste därför anses utrett att S.L. endast använt bilen tre dagar innan felen visade sig. På grund härav och då utredning om bilens mätarställning vid försäljningstillfället saknas, något som en bilförsäljare bör ha uppgift om, finner TR:n att S.L:s uppgifter om den sträcka han kört bör godtas. Vid denna bedömning finner TR:n att motorfelet - som förorsakats av en kraftigare förslitning än S.L. bort räkna med - gett sig tillkänna i så nära anslutning till köpet att det kan hållas för visst att bilen redan vid denna tidpunkt varit behäftad med en förslitning som är att jämföras med ett fel. På grund härav är I.L. berättigad att häva köpet.

Domsut. T.K. skall betala I.L. 7 600 kr mot att han återfår bilen CWH 340.

Chefsrådmannen Dufwa var av skiljaktig mening och anförde: Efter provkörning avhämtade S.L. bilen d 3 april 1979. Bilen var då fullt funktionsduglig. Den var emellertid 10 år gammal och hade gått mer än 16 000 mil; körsträckan var närmare bestämd ca 16 400 mil enligt T.K:s och S.L:s sammanställande uppgifter. Det är uppenbart att en personbil med denna ålder och körsträcka normalt är starkt försliten. En köpare måste följaktligen - då som i detta fall någon utfästelse beträffande bilens skick inte lämnas - räkna med att fel när som helst kan uppstå i utsatta delar av fordonet.

Felet i motorn uppkom enligt vad som framgår av X. vittnesmål genom att en försliten kolvring i fjärde cylindern brast och skadade kolven. Läckan på kylaren - ett fel som också har samband med bilens ålder och körsträcka - synes ha uppkommit samtidigt med felen i motorn. Mot T.K:s bestridande, som vinner stöd av M:s vittnesmål, är det inte visat att S.L. reklamerade redan d 5 april. T.K:s uppgift om att S.L. påtalade felen först omkring en vecka efter d 3 april skall därför godtas. Som följd härav får antas att felen också uppkom omkring en vecka efter det att faran för godset d 3 april gått över på köparen. Under

angivna förhållanden kan ansvaret för felen inte läggas på T.K..

På grund av det anförda finner jag att I.L. inte har rätt att häva köpet. Hennes talan bör därför ogillas.

T.K. fullföljde talan i Svea HovR och yrkade att I.L:s vid TR:n förda talan måtte ogillas.

I.L. bestred ändring.

HovR:n (hovrättslagmannen Litzén, hovrättsråden Holmbergh, referent och Sundberg-Weitman samt adj led Norlander) anförde i dom d 18 maj 1981:

Domskal. I HovR:n har hållits förnyade vittnesförhör med S.L., W och M. På T.K:s begäran har härjämte typografen J.N. hörts som vittne. - S.L., W och M har i HovR:n berättat i väsentlig överensstämmelse med sina i TR:ns dom intagna uppgifter. W har tillagt, att det inte är onormalt att kolvringen kan brista på grund av förslitning i en bil som är 10 år gammal och som gått över 16 000 mil, i vart fall om bilen körts med mycket kallstarter o d; man kunde kanske vänta sig en sådan händelse på en bil av 100 med denna ålder och körsträcka; denna bil var allmänt dålig. - N. har uppgivit bl a följande: Varannan vecka hade han i sitt yrke nattarbete och brukade då dagtid hjälpa T.K. i dennes rörelse. Ett sällskap hade kört in dit i en Volvo med kokande motor och klagade över bilens skick. Denna bil hade N. 1 1/2 - 2 veckor tidigare hämtat från en uppställningsplats till T.K:s verkstad därför att bilen skulle säljas; vid denna körning hade bilen fungerat väl. N. har räknat ut att d 5 april 1979 var i en vecka när han arbetade dagtid och alltså inte kunde vara hos T.K..

I målet är ostridigt, att de av I.L. angivna felen visade sig först efter d 3 april 1979, då faran övergick på köparen enligt 17 § köplagen. I.L:s talan får förstås så att hon gör gällande, att dessa fel berodde på att motorn var mer sliten än vad parterna förutsett vid köpet.

Köp av bil som den i målet ifrågavarande - 10 år gammal med en tillryggalagd körsträcka av minst 16 000 mil - utgör normalt ett risktagande, främst innefattande osäkerhet om bilens skick i de delar som inte är lätta att granska. Att motorn är sliten är i allmänhet självklart. Detta förhållande kan inte anses utgöra ett fel annat än under grundförutsättningen att förslitningen är väsentligt större än köparen hade anledning att räkna med.

När ingen bestämd utfästelse gjorts direkt om bilens skick eller indirekt genom upplysningar om hur bilen använts, måste köparen räkna med att bilen kan ha körts av många förare och på olika sätt som ej varit fördelaktiga för bilen, sålunda att det körda milantalet lika väl kan ha varit fördelat på ett stort antal korta färder med täta kallstarter som på ett mindre antal långa lugna landsvägskörningar. Mot denna bakgrund framstår motorns förslitning, som enligt X. vittnesmål lett till att en kolvring brustit, icke som större än köparen haft anledning att räkna med; i vart fall har bilen inte varit i väsentligt sämre skick än köparen haft skäl att förutsätta.

I.L. har inte ens påstått, att T.K. lämnat någon garanti i samband med det köp målet avser.

På grund av det anförda har I.L. icke haft den rätt att häva köpet som hon påstått. Hennes talan skall därför ogillas.

Domslut. Med ändring av TR:ns dom ogillar HovR:n den av I.L. förda talan.

I.L. sökte revision och yrkade att HD måtte, med ändring av HovR:ns dom, fastställa TR:ns dom, i följd varav T.K. skulle förpliktas att till henne utge 7 600 kr mot att han återfick bilen.

T.K. bestred ändring.

Allmänna reklamationsnämnden anförde i av HD infordrat yttrande: Av handlingarna i målet framgår till en början att någon garanti ej lämnats beträffande fordonet. Å andra sidan synes säljaren ej heller genom förbehåll för att fordonet sålts i befintligt skick eller genom annan liknande inskränkning uttryckligen ha fri skrivit sig från ansvar för fel i bilen. Vid nu angivna och i övrigt föreliggande förhållanden synes målet vara att bedöma med tillämpning

av i första hand 5 § konsumentköplagen. Det är med andra ord fråga om bilen vid avlämnandet d 3 april 1979 kan anses ha varit behäftad med fel av ej ringa betydelse för köparen. Med denna utgångspunkt uppkommer egentligen inte spörsmålet huruvida bilen varit "i väsentligt sämre skick" än köparen haft skäl att förutsätta (jfr 9 § konsumentköplagen). Medan TR:n synes ha upprätthållit nämnda distinktion, är HovR:ns domskäl något oklara på denna punkt. Särskilt när det rör sig om en begagnad bil torde den praktiska skillnaden i fråga om innebörden av felbegreppet i 5 och 9 §§ konsumentköplagen dock vara svår att precisera. Det kan tilläggas att det - bortsett från garantifallen - i de flesta fall av köp av begagnade bilar som kommer under nämndens bedömning brukar vara fråga om tillämpning av 9 § konsumentköplagen.

Enligt nämndens praxis bör vid köp av begagnad bil alltid kunna krävas att fordonet är trafiksäkert. Fel och brister i nämnda hänseende föranleder regelmässigt rekommendation om hävning eller annan köprättslig påföljd. När det gäller andra typer av fel, t ex i motorn, gör nämnden i allmänhet en samlad bedömning på grundval av omständigheterna i varje enskilt fall. Därvid tillmäts särskilt priset på bilen samt dess årsmodell och körsträcka stor betydelse. I den mån alternativa påföljder står till buds resulterar nämndens bedömning ofta i en rekommendation om prisavdrag. Avdragets storlek sätts därvid vanligen i relation till kostnaden för en reparation av det ifrågavarande felet, därvid emellertid också vägs in den standardhöjning av fordonet som reparationen kan medföra i förhållande till det köpta fordonet i "felfritt" skick. I det med remissen avsedda målet synes emellertid det processuella läget inte medge ett val mellan olika påföljdsalternativ.

Det ligger i sakens natur att det särskilt i fråga om äldre fordon ofta är vanskligt att avgöra huruvida ett efter köpet konstaterat fel i motorn förelegat redan vid köpet eller om det uppkommit först därefter. I de flesta fall är detta en renodlad bevisfråga av i huvudsak teknisk natur. I vissa fall är emellertid omständigheterna sådana, att det därjämte krävs en prövning av om det efter köpet konstaterade felet, det s a akuta felet, kan - oavsett att det uppkommit efter köpet - anses ge belägg för att motorn som sådan varit, helt eller delvis, i så dålig allmän kondition redan vid köpet att bilen inte kunnat utan en omfattande och kostsam reparation fungera för sitt ändamål och därför bör anses ha varit behäftad med fel i köprättslig mening. Det med remissen avsedda målet synes vara av denna typ.

I målet råder delade meningar om när felen i motorn uppkommit samt rörande orsaken till felen. Beträffande tidpunkten för felens uppkomst har TR:n (majoriteten) godtagit köparens påstående att felen visat sig redan d 5 april 1979 medan HovR:n inte synes ha tagit ställning till denna fråga.

Enligt nämndens mening är det knappast av avgörande betydelse om ifrågavarande fel visat sig redan d 5 april 1979 eller först ungefär en vecka senare. Det är i båda fallen fråga om så kort tid efter köpet, att den av domstolarna aktualiserade bedömningen av betydelsen från köprättslig synpunkt av den allmänna förslitningsgraden hos motorn framstår som fullt motiverad.

Den tekniska utredningen ger enligt nämndens uppfattning stöd för antagandet att kolvringsbrottet orsakats av en även med hänsyn tagen till bilens avsevärda ålder och körsträcka kraftigare förslitning av motorn än köparen haft anledning räkna med. Denna förslitning har uppenbarligen förelegat redan vid köpet. Vid dessa förhållanden och med beaktande av att priset för bilen inte synes ha understigit normalt marknadsvärde, anser nämnden att övervägande skäl talar för att, såsom TR:n funnit, köpet bör få hävas.

Mot nämndens yttrande, om vilket tre ledamöter förenade sig, reserverade sig två ledamöter och förklarade att de i sak anslöt sig till HovR:ns bedömning.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, RevSkr Svensson, hemställde i betänkande att HD måtte meddela följande dom: Domskäl. Klart är, att konsumentköplagen (1973:877) är tillämplig på parternas mellanhavande. Enligt 5 § i nämnda lag får köpare, om varan är behäftad med fel av ej ringa betydelse för honom, häva köpet, för såvitt ej felet skall avhjälpas på grund av åtagande som avses i 4 §.

Det finns varken i konsumentköplagen - som i sin begreppsbildning ansluter sig

till den allmänna köplagen - eller annorstädes i svensk lag någon allmän bestämning av begreppet fel i godset. Konsumentköplagen innehåller dock flera bestämmelser, vilka innebär att varan skall anses behäftad med fel om den inte uppfyller de krav som köparen haft rätt att ställa. För det fall, särskilt att nämna, varan sålts i befintligt skick eller med liknande förbehåll, skall den enligt 9 § konsumentköplagen anses behäftad med fel, om den inte är sådan som köparen haft anledning räkna med och säljaren måste ha insett detta men underlåtit att upplysa köparen om det rätta förhållandet. Detsamma gäller om varan är "i väsentligt sämre skick än köparen med hänsyn till varans pris och omständigheterna i övrigt haft skäl att förutsätta". Även för det fall, såsom det förevarande, att varan ej sålts med förbehållet "i befintligt skick", måste förefintligheten av sådana omständigheter, som enligt nyssnämnda lagrum konstituerar fel på varan trots förbehållet, tillmätas motsvarande betydelse när det gäller att bedöma om fel föreligger enligt 5 § konsumentköplagen, det lagrum som nu är tillämpligt.

Felen på bilens motor i form av brott på kolvringen och läckage i kylarblocket har ostridigt uppstått sedan faran för godsets förstörelse övergått på I.L.. Denna har emellertid gjort gällande, att de uppkomna felen haft sin grund i att motorn vid tiden för farans övergång, d 3 april 1979, var behäftad med en förslitning som var att jämställa med ett fel.

Som HovR:n anförut utgör köp av en bil som den i målet ifrågavarande - 10 år gammal och med en körsträcka av minst 16 mil - normalt ett risktagande, främst innefattande ovisshet om bilens skick i de delar som inte är lätta att granska. Att motorn är sliten är, som HovR:n vidare anförut, i allmänhet självklart. HD delar även HovR:ns bedömning, att det förhållandet att motorn är sliten inte kan anses utgöra ett fel annat än under grundförutsättningen, att förslitningen är väsentligen större än köparen hade anledning att räkna med.

Mot den av HovR:n angivna bakgrunden är ej styrkt att motorns förslitning varit större än I.L. haft anledning räkna med. Hon kan alltså inte vinna bifall till sin revisionstalan.

Domslut. HD fastställer HovR:ns domslut, såvitt nu är i fråga.

HD (JustR:n Sven Nyman, Vängby och Gregow) beslöt följande dom:

Domskäl. Av utredningen i målet framgår följande. I.L. köpte den ifrågavarande bilen, en Volvo 145 av 1969 års modell, d 3 april 1979 av T.K. genom sin son S.L.. Köpeskillingen uppgick till 7 600 kr. Bilen, som enligt vägmätaren körts ca 16 400 mil, fungerade vid tidpunkten för köpet utan anmärkning. Efter ett fåtal dagar uppstod vid körning av bilen missljud från motorn, samtidigt som kylarvattnet kokade. Vid undersökning av bilen, utförd av Motormännens Riksförbund, framkom att kolven och övre kolvringen till fjärde cylindern var skadade, att kompressionstrycket i samma cylinder var alltför lågt samt att kylarblocket läckte. Med hänsyn till dessa skador uppskattades bilens värde till 1 500 kr. T.K. lämnade inte vid försäljningen någon utfästelse angående bilens skick. Å andra sidan såldes bilen inte heller i befintligt skick eller med liknande förbehåll.

Såsom TR:n funnit måste kolringens bristande - och därav förorsakade skador på kolven - anses ha uppkommit inte på grund av S.L:s körsätt utan till följd av att bilens motor varit hårt sliten, vilken förslitning förelegat redan vid tidpunkten för köpet.

Eftersom T.K., som är näringsidkare, sålt bilen i sin yrkesmässiga verksamhet och bilen såvitt framgår varit avsedd för I.L:s enskilda bruk, är konsumentköplagen tillämplig i fråga om köpet.

Konsumentköplagen innehåller inte för sådant fall som nu är i fråga någon bestämmelse om vad som skall anses som fel i såld egendom (jfr 5 §). Av intresse i detta sammanhang är emellertid 9 §, som reglerar det fallet att en vara sålts i befintligt skick eller med liknande förbehåll. I sådant fall skall enligt denna bestämmelse varan trots förbehållet anses behäftad med fel, bl a om den är i väsentligt sämre skick än köparen med hänsyn till varans pris och omständigheterna i övrigt haft skäl att förutsätta. Det är utan särskild föreskrift tydligt att en köpars möjlighet att göra gällande fel i såld vara inte är mindre långtgående då varan sålts utan sådant förbehåll som nu nämnts.

Det ligger i sakens natur att en begagnad bil blivit utsatt för viss förslitning, bl a i fråga om motorn. En köpare kan därför inte räkna med att bilen skall fungera utan anmärkning utan får vara beredd på att vissa skador kan uppkomma till följd av förslitningen. Detta gäller givetvis särskilt bilar som är åtskilliga år gamla och körts långt. Det är också tydligt att graden av förslitning mellan bilar av samma fabrikat och ålder som körts lika långt kan variera betydligt.

Den nu aktuella bilen var vid köpetillfället 10 år gammal och hade körts över 16 000 mil. Det har inte gjorts gällande att köpeskillingen - 7 600 kr - skulle vara annat än normal med hänsyn till bilens typ, ålder och körsträcka. I.L. hade därför anledning ta med i beräkningen att vissa skador kunde uppstå till följd av bilens förslitning. Av vittnet W uppgifter i målet framgår emellertid att bilens motor var hårt sliten och i sämre skick än som är normalt för en bil av detta slag. Sedan de av förslitningen föranledda skadorna uppkommit ett fåtal dagar efter köpet, har bilen enligt utlåtande haft ett värde som uppgått till endast 1 500 kr och alltså avsevärt understigit köpeskillingen. Bilen har därefter inte kunnat användas för sitt ändamål utan en omfattande och kostsam reparation.

Mot bakgrund av det anförda måste bilen på grund av den hårda förslitningen anses ha varit i betydligt sämre skick än vad I.L. med hänsyn till köpeskillingen och omständigheterna i övrigt haft skäl att förutsätta. Den har därför varit behäftad med fel och då felet varit av ej ringa betydelse för I.L. är hon enligt 5 § konsumentköplagen berättigad att häva köpet.

Domslut. Med ändring av HovR:ns dom fastställer HD TR:ns domslut.

Referenten, JustR Freyschuss, med vilken JustR Mannerfelt instämde, var av skiljaktig mening och anförde: Vad majoriteten anför i domskälens 1, 3 och 4 st överensstämmer med min uppfattning i där avhandlade frågor. Forsättningsvis anser jag att domskälen skall lyda på följande sätt.

Den nu aktuella bilen var vid köpetillfället 10 år gammal och hade körts över 16 000 mil. Det har inte gjorts gällande att köpeskillingen - 7 600 kr - skulle vara annat än normal med hänsyn till bilens typ, ålder och körsträcka.

Som HovR:n framhållit måste det normalt anses som ett risktagande från köparens sida när man köper ett sådant fordon. Köparen måste vid köp av en bil av denna beskaffenhet räkna med stora variationer i fråga om graden av förslitningen av bilens olika delar. Därvid måste köparen även ta med i beräkningen att ett mekaniskt fel kan uppstå i motorn. Skadorna på kolven och kylarläckaget har ostridigt uppstått efter det att Volvobilen överlämnats till I.L. och faran för att bilen av våda försämrades övergått på henne. Vid nu angivna förhållanden finner jag att I.L. inte styrkt att motorns förslitning varit sådan att fel som grundat hävningsrätt kan anses ha förelegat. Jag fastställer därför HovR:ns domslut.

JustR Freyschuss tillade med instämmande av JustR Mannerfelt: Med den i mitt votum gjorda bedömningen har jag saknat anledning att ta ställning till det bevisspörsmål som avhandlas i 2 st av majoritetens domskäl och som gäller frågan i vad mån - med bevisbördan på I.L. - köparsidans hantering av bilen efter köpet kan ha inverkat på uppkomsten av de ifrågakomna skadorna.

Sökord: Köp av lös egendom; Bil; Slitage

Litteratur:
